

Kannanotto kouluverkkoon 6/2026

Kannanotto Siikalatvan kouluverkkoon

Olemme kuulleet, että alakoulujen osalta on kunnassamme suunnitteilla uudistuksia. Kuulemamme mukaan 3-4-luokkalaiset aiotaan kuljettaa ainakin Pulkkilan, Piippolan ja Kestilän osalta yhteen pitäjään ja 5-6-luokkalaiset toiseen. Haluamme vanhempainyhdistyksinä tuoda esille seuraavat näkökulmat näihin kunnan kouluverkkoa koskeviin suunnitelmiin.

Mielestämme on kohtuutonta, että pieniä lapsia ryhdyttäisiin kuljettamaan ristiin rastiin ympäri kuntaa. Miten pienistä oppilaista voidaan tehdä säästöjen pelinappuloita! Ja mistä säästö oikeastaan muodostuisi, kun kuljetuskustannukset nousisivat merkittävästi?

Opetushallituksen sivuilla kohdassa "Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet perusopetuksessa" sanotaan seuraavasti:

"Lapsen edun ensisijaisuus

Perusopetusta suunniteltaessa, järjestäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu." Tähän lapsen edun huomioimiseen velvoittaa meitä jokaista YK:n Lasten oikeuksien sopimus (artikla 3).

Opetushallituksen sivujen mukaan opetuksen järjestäjän tulee myös edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvissä asioissa. Jos kouluverkkoa aiotaan muuttaa näin merkittävästi, täytyy oppilaiden mielipidettä kuulla. On tehtävä lapsivaikutusten arviointi!

Kouluverkkoa uudistettiin edellisen kerran, kun yläkoulu siirrettiin Rantsilaan. Tällöin lapsivaikutusten arviointi tehtiin. Arviointiin kuuluu myös seuranta. Onko seuranta tehty? Mitkä ovat säästöt ja onko niitä tullut? Mitkä ovat olleet vaikutukset lapsiin? Jos kouluverkkoa aiotaan muuttaa niin merkittävästi kuin olemme kuulleet, on syytä tehdä uusi lapsivaikutusten arviointi.

Suunnitellut muutokset kouluverkkoon vaikuttaisivat negatiivisesti pienten koululaisten hyvinvointiin. Pitkät koulumatkat aiheuttavat lapsille jaksamisen kanssa haasteita, ja niiden takia oppilailla päivät pitenisivät. Alakoululaisten osalta koulumatkat sekä mahdolliset odotustunnit saavat kestää enintään 2,5 tuntia. Yläkoululaisilla aika on pääsääntöisesti kolme tuntia. Yläkoulun sijoittaminen Rantsilaan on osoittanut, että jo tuo kolmen tunnin aikarajan sisällä pysyminen on meidän kunnassamme pitkien välimatkojen vuoksi haastavaa. Saataisiinko kyydit sujumaan niin, että matka-ajasta ei tule pienille oppilaille kohtuuton? Olisimmeko me aikuiset valmiita käyttämään työmatkaamme 2,5 tuntia päivittäin? Osa käyttää kyllä, kun on pakko, ja he voivat halutessaan valita asuinpaikkansa. Onko meidän kuitenkin pakko asettaa lapsiamme siihen tilanteeseen? Poikkeustilanteissa aikaraja voidaan ylittää, mutta onko kohtuullista aiheuttaa tällainen tilanne, kun muitakin ratkaisuvaihtoehtoja on?

Pitkät koulumatkat myös asettavat lapset eriarvoiseen asemaan. Kaverisuhteiden ylläpito vaikeutuu, koska kuljetuksiin ei mahdu ylimääräisiä kyytiläisiä. Lapset joutuvat luopumaan harrastuksista. Koululaisten sijoittelu eri puolille kuntaa tuo myös perheille haasteita, jos täytyy käyttää lapsia esimerkiksi hammashoitolassa. Pahimmassa tapauksessa vanhemmat kiertävät kaikki kylät, kun hakevat lapsensa kyytiin ja suuntaavat Rantsilan terveyskeskukseen.

Onko uudistusta suunniteltaessa huomioitu oppimisen tuen toteuttaminen ja oppimisen tuen uudistuksen vaikutus?

Oppimisen koulunkäynnin tuki uudistui 1.8.2025. Laki edellyttää nyt aiempaa vahvemmin antamaan oppilaalle tukea heti, kun tuen tarve ilmenee. Tuen uudistuksen myötä aiempi kolmiportainen tuki jäi pois ja tilalle tulivat ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet. Molemmissa tuen muodoissa on mukana erityisopettajan opetus. Laki edellyttää, että ryhmäkohtaisia tukimuotoja (yleinen tukiovetus, opetuskielen tukiovetus ja erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä tai osittain pienryhmissä) tulee laskennallisesti tarjota 0,122 tuntia viikossa oppilasta kohden. Uudistuksen myötä erityisopettaja ei voi samanaikaisesti antaa molempia tukimuotoja. Näin ollen aiempaan verrattuna erityisopettajan resurssin tarve ei ole ainakaan vähentynyt. Jos uudistusta lähdetään toteuttamaan, on myös huomioitava erityisopettajan resurssin tarpeen vaikutus oletettaviin säästöihin.

Uudistuksessa on myös rajattu oppilaskohtaista tukea saavien oppilaiden määrää opetusryhmässä. Vahvempaa oppilaskohtaista tukea saavia oppilaita saa opetusryhmässä olla kerrallaan vain viisi. Myös tämä on hyvä huomioida, jos kunnan kaikki tietyn luokka-asteen oppilaat yhdistetään samaan ryhmään.

Yläkoulun ja lukion paikkaa olisi hyvä miettiä ja suunnitella. Näkisimme, että yläkoulun ja lukion olisi hyvä toimia samoissa tiloissa, jotta opettajien resurssit olisi mahdollista hyödyntää paremmin. Siirtymät kuluttavat opettajien tuntiresursseja, ja tämän myötä kunta maksaa opettajille palkkaa siirtymisestä paikasta toiseen. Lukion läheisyys voisi myös olla pontimena oman kylään lukioon hakeutumiselle.

Ilmeisesti tavoitteena on säästää luokanopettajien palkoista. Millaisia ryhmäkokoja tämä uudistus toisi tullessaan? Onko ajatus, että esimerkiksi kaikki kunnan 3. luokan oppilaat olisivat samassa opetusryhmässä? Kuinka suureksi ryhmä muodostuisi? Onnistuisiko se aiemmin mainitsemissa oppilaskohtaisten tukitoimien oppilasrajan kannalta? Vai olisiko edessä tilanne, jossa ryhmään tarvittaisiin joka tapauksessa kaksi opettajaa?

Onko säästötoimina kartoitettu sivistystoimen hallintoa? Siikalatvan kunnassa on melko monta johtajaa kunnan kokoon nähden. On sivistysjohtaja, kehitysrehtori, virka-apulaisrehtori ja useampi apulaisrehtori. Onko oikeasti tarvetta näin usealle tehtävälle?

Meistä on huolestuttavaa, että aiemmista lupauksista ei säästötoimenpiteitä suunnitellessa pidetä kiinni. Toki tilanteet muuttuvat, ja joskus on tarkasteltava asioita uudelleen. Mutta jo kunnan vetovoiman ylläpitämiseksi ja kaikkien kylien pitämiseksi asuttuina on jokaisen pitäjän alakoululla merkittävä vaikutus. Jos lapsiperhe suunnittelee muuttoa Siikalatvalle, mitähän he ajattelevat, kun kuulevat, että yhdeksänvuotias lapsi joutuu matkustamaan 30 km suuntaansa päivittäin, kun isompi sisarus kävelee lähikouluun kilometrin päähän?

Uudessa mallissa oppilaat vaihtaisivat koulupaikkaa pahimmassa tapauksessa kahden vuoden välein. Aina olisi edessä uusi rakennus ja uudet opettajat. Koulun yhteisöllisyys ja toiminta tulisi rakentaa vuosittain uudestaan. Oppilailla oma luokka ehkä pysyisi samana, mutta muuten kaikki muuttuisi. Tämä olisi lapsille ja koulun aikuisille aina iso muutos ja stressitekijä. Kun koulussa on vuosiluokat 1 - 6, myös oppilaiden keskinäinen vertaisoppiminen toteutuu. Isommat oppilaat näyttävät mallia pienemmille. Opettajalle oppilaat tulevat tutuksi jo ennen kuin he siirtyvät hänen opetettavakseen. Oppilaantuntemus kehittyy vuosien aikana, ja oppilaan koulunkäynnin polku on tasaisempi, kun ei aina tarvitse lähteä ns. nollasta. Tiedonsiirtoa voidaan tehdä, mutta se ei korvaa sitä aikaa, jolloin opettaja tutustuu lapseen jo aiempina vuosina.

Pyydämme teitä miettimään tarkasti, kuinka kuormittavaan tilanteeseen suunniteltu kouluverkkouudistus pienet oppilaat asettaisi. Jos haluamme tytöt ja pojat jatko-opintojen jälkeen

takaisin Siikalatvalle, meidän täytyy pitää heistä hyvin huolta. Jokainen lapsiin ja nuoriin panostettu euro tuo sen moninkertaisena takaisin!